

šanjem. Avstrija je država več narodov. Temu stališču odgovarja pred vsem svoboda, samouprava in samoodločba narodov.

Narodnostna ideja (misel) je ideja svobodnega pokreta. Stari Rim je zveznim narodom — to niso bili podvrženi — pustil mnogo njihovih posebnosti, da celo pravice, le vojni in denarni davek so morali plačevati. In v novjšem času je država, ki se seveda na njo le neradi sklicujemo za vzgled, ki pa je šla vsem drugim državam z dobrim vzgledom naprej: Anglija. Kje je njena moč? V naselbinah, v Kanadi, južni Afriki, Avstraliji, kjer je osrednja sila najšibkejša. In kje je Anglija najšibkejša? Tam, kjer je nadvlada najhujša: Na Irskem in v Indiji. Marija Terezija, največja vseh avstrijskih vladarjev, je Avstrijo bolje poznala ko njen duhoviti ali premalo praktični sin Jožef.

V nadaljnjem govoru se peča z vprašanjem, kako zagotoviti trajni mir: Osvojitve niso več prava politika v času, ko so se narodi zbudili. Mir brez osvojitve pa ne izključuje strateških mejnih poprav ter izmenjav ozemelj po obojestranskem dogovoru in s privoljenjem dotičnih narodov. Dalje je proti politiki oboroževanja. Treba je sklepati pogodbe, ki vežejo države, da se oboroževanje zmanjša in mednarodni spori mirno poravnajo. Na tem imajo interes vsi narodi sveta. In to bi bil morda edini dobiček te grozopolne vojske, vojni dobiček, ki bi se ga ne držalakri narodov in prokletsvo človeštva, marveč zmaga krščanstva, ki sicer vsi o njem govore, a malo njih se po njem ravna, zmaga krščanstva v smislu prizadevanj papeža Benedikta XV.

Ko bi velesila, katere moč se je ravno v tej vojski izkazala, prostovoljno, jasno in nedvomno ter brez pridržkov postavila program: Mir brez osvojitve, omejitev oboroževanja, enakopravnost narodov, mirna poravnava bodočih mednarodnih sporov, bi s tem storila najboljši korak v dosego častnega in trajnega miru. Če bi se vlade drugih držav obotavljale, ljudstvo bi jih prisililo v to. Državi, ki razvije prapor miru v tem smislu, bodo sledili narodi te in one strani. Le Avstrija more biti ta velesila. Naš veliki zaveznik je preveč izpostavljen nezaupanju, ljubosumju in sovražnemu javnemu mnenju inozemstva. Zakaj pa je lord Cecil ravno te dni izjavil, da si Anglija rešitve avstrijskega vprašanja ne misli nujno v razbitju Avstrije — možna je z angleškega stališča še druga ugodna rešitev. Zaupam v modrost in človekoljubnost cesarjevo, da bo Avstriji dano, doseči to moralno zmago. Bog obvaruj našega državljanskega cesarja, in kmalu kakor upamo, našega mirovnega cesarja!

Iz nemških ust — čudovite besede in edino zdravilo našega časa.

Državni zbor za mir.

V seji dne 27. junija, sta katoliško - narodna češka poslanca iz Moravskega Stojan in dr. Hruban in gališki socialni demokrat Dašinski stavili na vladno vprašanje, kako je kaj s pripravami za mirovna pogajanja.

Predlog poslanca Stojana, ki ga je vložil v imenu zveze katoliških duhovnikov v zbornici, se glasi: »Kot zastopniki krščanske vere ljubezni in miru smatramo za svojo dolžnost, ustrežajoč namenom sv. Očeta Benedikta XV. in Nj. Veličanstva cesarja Karla I., staviti sledeči predlog: Viška zbornica naj sklene: C. kr. vlada se nujno poziva, da stori vse potrebne korake za skorajšnji sklep častnega miru.«

Poslanec Stojan je svoj predlog utemeljeval ter je v navdušenem govoru pozival vlado, naj ne zamudi nobene prilike, da čim prej pomaga do

miru. Želja po miru je splošna. Tisti, ki odločajo o vojski in miru, naj v tej izstradalni vojski ne preslišijo milih prošelj mater in otrok. Knez miru pa naj nakloni, da se bo mir zopet naselil v naši domovini, v nesrečni Evropi in na vsem svetu. Enako navdušeno je utemeljeval svoj predlog poslanec dr. Hruban. Povdarjal je, kako se sv. Oče Benedikt XV. neprestano in resno trudi, da bi spravil vse narode in da bi zopet krščanska ljubezen zavladovala med narodi. Željo po miru je že opetovano izrazil tudi naš mladi cesar. Naj tudi vlada ne presliši glasu ljudstva, da ne bo prepoznala. Poslanec Dašinski pa je v svojem govoru zahteval od vlade, naj pove, kateri so naši vojni cilji in kakšne so mirovne zahteve in kakšni mirovni pogoji, ki jih bo naša država stavila pri mirovnih pogajanjih.

Ministrski predsednik dr. vitez Seidler je odgovoril na vprašanja poslancev glede miru. Njegov odgovor pa je bil prav nesrečno sestavljen in ni zadovoljil zbornice. Ministrski predsednik je izjavil, češ, da se krivo sodi, ako se misli, da je vlada pravico samoodločitve posameznih narodov sprejela kot temeljno točko za bodoči trajni mir. Skoro vsa zbornica, zlasti pa slovanski poslanci, so bili zavoljo nerodne izjave ministrskega predsednika ozlovoljeni. Vse je namreč upalo, da bo vitez Seidler dal bolj jasen odgovor in bo bolj krepko označil naše vojne, oziroma mirovne cilje.

Mirovna razprava se je še naslednji dan dne 28. junija nadaljevala. Med drugimi je govoril tudi vodja tržaških Slovencev dr. Rybar. Povdarjal je, da Jugoslovani z vladno izjavo nismo zadovoljni in da si ne bomo dali odvzeti pravice, da si sami odločujemo svojo usodo. Poljak Londzin in krščanska socialca Hauser in dr. Mataja so poseben povdarjali, da je katoliška vera tista vez, ki spaja posamezne narode. Sv. Oče se je že ob začetku vojske in pa ves čas do danes trudi, da bi se končala krvava morija. Naj bi vsi vladarji tako storili.

V seji dne 26. junija se je sklenilo, da se veljavnost poslanske pravice (mandatov) podaljša do 31. decembra 1918.

Naši poslanci za kmeta.

Zaradi rekviriranja živine je bil poslanec Roškar z Brenčičem in z drugimi poslanci dne 27. jun. pri vodju poljedeljskega ministrstva dr. Ertlu in pri ministru za ljudsko prehrano generalu Höferju v skupni avdijenci. Obrazložili so prav natančno ves položaj, zahtevali zaščite za poljedelce južnih dežel; predvsem, da se preneha z rekviriranjem mlade živine, dojnih in brejih krav in za vprego neobhodno potrebnih volov.

Posamezni člani odposlanstva so razlagali podrobne razmere svojih pokrajin. S posebno vnemo in točnostjo je obrazložil poslanec Roškar razmere na Slov. Štajerskem in zahteval primerno ureditev. Ravno tako poslanec Brenčič. Poslanci so opozarjali ob enem, da je dosedanji način rekviriranja krivičen, ker se pri nas nekaterim posestnikom vse do zadnjega repa odvzame, graščakom in meščanom pa vse pusti. Naglašalo se je, da se na Štajerskem, ki je med drugimi kronovinami, razun izpraznjenih pokrajin, najhujše prizadeta, merodajni činitelji niti razdelilnega kjuča ne držijo, ker se je na Srednjem, posebno pa na Slovenskem Štajerskem posestnikom odvzelo na tisoče živine preko do-ločenega števila.

Zahtevala se je tudi izravnava cen za vse dežele in da se naj cene za živino zvišajo, nikakor pa ne znižajo, Vlada naj skrbi, da bodo tudi naši kmetje dobili za svojo živino tisto ceno kot ogrski kmetje. Istotako se naj na Ogrskem žina rekvirira v tisti množini kot v naših krajih. Vsem jednaka bremena in jednake pravice!

Vodja poljedeljskega ministrstva je sprejel naše zahteve v uvaževanje, ter obljubil kmalu potrebne odpomoči.

Izjavil je, da bo s svoje strani vse storil, kar je v njegovi moči, da se krivice in neenakosti odpravijo. Dne 3. julija t. l. se snidejo na Dunaju zastopniki vseh dežel, da se v tej zadevi posvetujejo in pri tej priliki se bo marsikaj pojasnilo. Povdarjal je, da se potrebnima, ki je žalibog vsled vojske zelo velika, po pravičnem ključu razdeli na vse dežele po razmerju živinskega stanja, v deželi sami pa je porazdelitev stvar dotičnih posebnih komisij, ki poslujejo pri namestništvih.

Posamezne slučaje nasilnega odvzeta živine preko naravne meje in mere se pa naj njemu doslovno naznani, da jih bo mogel takoj zasledovati in krivce primerno kaznovati.

V enakem smislu se je izrazil tudi minister za prehrano, generalmajor Höfer, s pristavkom, da se je vlada že kmalu lotila rešitve vprašanja o enakomernih in času primer-nih cenah za živino in poljske pridelke.

Pri tej priliki so poslanci povdarjali tudi z vso odločnostjo, kako neutemeljeno se postopa pri rekviziciji žita, krompirja in sploh poljskih pridelkov. Kmetu se ni niti tega pustilo, kar neobhodno potrebuje v lastni hiši, in čestokrat se je celo vzelo seme! Tako postopanje je nečuveno, ker uničuje kmetijsko pridelovanje, od katere edino zavisi prehrana ljudstva.

Naši poslanci vrlo branijo na Dunaju naše verske, narodne in gospodarske pravice in težnje našega ljudstva.

Uporaba salojidina proti grozdni plesnobi.

Od mnogih strani se čujejo vprašanja, ali se sme salojidin rabiti proti plesnobi na grozdju samo v zvezi z galico, oziroma ali se sme rabiti tudi sam za-se.

Na ta vprašanja je sledeče odgovoriti: Salojidin učinkuje samo proti plesnobi (oidiju), galica pa samo proti peronospori (paležu). Eno sredstvo tedaj ne more nadomestiti drugega, rabi se pa lahko vsako za-se, ali pa radi enostavnosti obe skupaj. Ker eno in drugo sredstvo v čisti vodni raztopini trto opali, moramo vselej primešati apna. Galica, ki je hudo kislja, rabi seveda veliko več apna kot salojidin.

Z galico škropimo trte proti peronospori ali paležu navadno trikrat na leto in sicer prvič koncem majnika ali začetkom junija, drugič sredi junija in tretjič v prvi polovici meseca julija.

Da pa učinkuje škropilna zmes ob enem tudi proti plesnobi, raztopimo v njej pri vsakem škropljenju, takoj za apnom, kojega moramo v tem slučaju vzeti nekaj malega več kot sicer, še pol kilograma salojidina na vsakih sto litrov že pripravljene galično-apnene škropilne zmesi. Vendar pa lahko nastane potreba, da škropimo s salojidinom tudi še pozneje, kajti od srede julija naprej se navadno plesnoba prične še le na grozdju razvijati. V krajih ali legah, kjer oidij posebno rad grozdje napada, se bo nemara izkazalo, da samo trikratno škropljenje s salojidinom (med galico) ni zadostovalo in v tem slučaju bo treba, da poškropimo grozdje še enkrat ali po potrebi tudi večkrat s salojidinom samim in sicer vselej takrat, kakor hitro zapazimo, da se tu pa tam plesnoba na grozdju prikaže.

Ako hočemo škropiti trte s salojidinom samim, t. j. nē v zvezi z galico, potem si pripravimo škropilno tekočino ako-le: Na sto litrov čiste vode si odtehtamo pol kilograma salojidina in četrtil kilograma dobrega, mastnega, ugašenega apna. Pripravljeno vodo razdelimo na dva dela; v enem delu raztopimo salojidin, v drugem pa razmešamo apno na redek apnov belež. Ko se je salojidin raztopil, vlijemo apnen belež v njegovo raztopino, premešamo in — radi previdnosti — še preskusimo z belim (fenolftalein) preskusilnim papirjem. Če ta papir, v zmes pomočen, pordeči, je zmes pravilno pripravljena, pa gremo lahko škropiti. Drugače bi bilo treba še nekaj apna dodati. Ker pa preveč apna škoduje, je najbolje, da obe snovi natančno odtehtamo. Če je apno dobro, ga je četrtil kilograma na pol kilograma salojidina zadosti.

Škropimo seveda samo po grozdju in to kar se da temeljito.

B. Skalicky.

Naše žrtve za domovino.

Pretrsljivo novico je prejela dne 18. junija o bče žislana in priljubljena mati-vdova Marija Zel v.